

μεθ' ἧς παρηγοροῦσιν ἄρρωστον τινὰ λέγουσιν·
 "Αχ! πόσον ὑποφέρω!" Τοιαύτη δὲ εἶναι ἡ ἀν-
 τίθεσις μεταξύ τῶν ἐπιφανῶν νοσοκόμων καὶ
 τῶν βασιανιζομένων δυστυχῶν, τὰ ὁποῖας περι-
 θάλπουσιν, ὥστε βραδέως μὲ συνεκίνησε. Καθό-
 σον προβαίνω εἰς τὰς παρούσας μελέτας, ἀφαι-
 ρῶν τοὺς πέλους τοὺς καλύπτοντας τὰ ἔργα τῆς
 ιδιωτικῆς ἀγαθοεργίας καὶ εἰσδύων εἰς τὰ μυ-
 στήρια τῆς ὀδύνης, τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς
 πίστεως, τοσοῦτω μᾶλλον πείθομαι ὅτι ἡ παρα-
 βολὴ τοῦ κακοῦ πλουσίου δὲν ἐφαρμόζεται εἰς
 τὴν ἡμετέραν ἐποχὴν οὐδ' εἰς τὴν ἡμετέραν
 χώραν.

Maxime Du Camp.

Μετάφρ. ΕΛΙΖΗΣ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΡΟΥΒΙΝΣΤΑΪΝ

● διάσημος κλειδοκυμβαλιστῆς Ἀντώνιος
 Ρουβινσταῖν ἐγεννήθη τῇ 1829 εἰς χωρίον τι τῆς
 Μολδαβίας, ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς Ρωσσίας καὶ
 Βεσσαραβίας. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ μικρὸν μετὰ τὴν
 γέννησίν του ἀποκατέστησαν εἰς Μόσχαν ἰδρύσαν-
 τες ἐργοστάσιον μολυβδιδῶν, τὸ ὁποῖον κατ' ἀρ-
 χὰς δὲν ἠδουκίμησε. Ἐν τούτοις ἤσχον τὸ μι-
 κρὸν αὐτῶν ἐμπόριον ἐντίμως χρησιμεύοντες εἰς
 τὰ τέκνα αὐτῶν ὑπόδειγμα φιλοπονίας καὶ εὐ-
 θύτητος.

Ἡ μήτηρ ἐπαίξε κλειδοκύμβαλον, ἡγάπα
 πολὺ τὴν μουσικὴν, καὶ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα αὐτῆς
 στοιχεῖα εἰς τὸν υἱὸν τῆς Ἀντωνίου. Ἀλλὰ βλέ-
 πουσα τὰς ἐκτάκτους αὐτοῦ προόδους ἔκρινε φρό-
 νιμον νὰ προσφύγῃ εἰς τὰς συμβουλὰς εἰδικοῦ
 τινος καθηγητοῦ. Ὁ καθηγητῆς οὗτος τοσοῦτον
 ἐνθουσιάσθη ἐκ τῆς δεξιότητος φύσεως τοῦ παι-
 δὸς ὥστε ἀφωσιώθη εἰς τὴν μουσικὴν ἀνατροφὴν
 αὐτοῦ, οὕτω δ' ἐν ἡλικίᾳ ἐννέα ἐτῶν ὁ Ρουβί-
 νσταῖν ἐπαίξεν ἐν ἐσπερίᾳ καὶ συναυλίαις, ὡς
 ἄλλοτε ὁ Μότσαρτ. Οἱ γονεῖς του ἐνθαρρυνθέντες
 ἐκ τῆς μεγάλης ἐκείνης ἐπιτυχίας ἀπεφάσισαν
 νὰ εὐρύνωσι τὸν κύκλον αὐτῆς, ὅθεν τῇ 1840
 συνώδευσαν τὸν μικρὸν κλειδοκυμβαλιστὴν εἰς
 περιοδείαν ἀνά τὰς εὐρωπαϊκὰς μεγαλοπόλεις.

Ὁ Λίστ, ὅστις περιέτρεχε τότε θριαμβεῦων
 πάσας τὰς πρωτεύουσας, παρέστη εἰς τινὰς τῶν
 συναυλιῶν τοῦ μικροῦ Ρουβινσταῖν καὶ θερμῶς ἐ-
 πήνεσεν αὐτόν· προεῖπε τὸ ἔνδοξον αὐτοῦ μέ-
 λον παρασχῶν ἅμα αὐτῷ καὶ τινὰ μαθήματα.

Σήμερον ὁ Λίστ γηράσας πλέον καὶ σπανιῶ-
 τατα ἐμφανιζόμενος εἰς τὸ κοινὸν ἀκούει μετὰ
 χαρᾶς τὰ ἔργα αὐτοῦ μουσουργούμενα ὑπὸ τοῦ
 Ρουβινσταῖν καὶ λέγει εἰς τοὺς περὶ αὐτόν ὅτι
 ὁ ῥώσσος μουσικὸς ἐκτελεῖ ἀσυγκρίτως κάλλιον
 αὐτοῦ τὰ ἴδια ἔργα του, τοὺς δὲ παρακαλοῦν-

τας νὰ παίξῃ τεμάχιόν τι παραπέμπει εἰς τὸν
 ἐπὶ μικρὸν μαθητὴν του.

*
*

Κατὰ τὴν περιοδείαν τοῦ Ρουβινσταῖν διὰ
 τῶν πρωτευουσῶν τῆς Εὐρώπης ἐν αἷς ἤρατο
 θριάμβους, ἡ μήτηρ του ἀπεφάσισε νὰ κατα-
 στήσῃ τὸν υἱὸν τῆς ἀληθῆς μουσικόν, κατὰ τὴν
 ἐκ Βερολίνου δὲ διάβασίν τῆς συνεβουλεύθη τὸν
 Μαγερμπέερ περὶ τῆς ἐκλογῆς ἱκανοῦ διδασκά-
 λου μελοποιῆας. Ὡς τοιοῦτον συνέστησε ὁ πε-
 ριώνυμος μελοποιὸς τὸν Δέν, εἰς ὃν ἐνεπιστεῦθη
 ἡ μήτηρ τοῦ Ρουβινσταῖν τὴν μουσικὴν ἀνατρο-
 φὴν τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀντωνίου, ὡς καὶ τοῦ μικρο-
 τέρου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου.

Ὁ Νικόλαος ἐδείκνυε μείζονα τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ δεξιότητα περὶ τὴν μελοποιίαν, ἂν πι-
 στεύσωμεν τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ τοῦ Ἀντωνίου,
 ὅστις ἔλεγε ἐπὶ τούτῳ: «Οὐδὲν ἐξεδήλου ἐν
 ἐμοὶ ἱκανότητα περὶ τὸ μελοποιεῖν. Ἐγγραφον
 μεγάλα κατ' ὄγκον ἔργα, μελοδράματα συμ-
 φωνίας, ἀλλὰ πάντα ταῦτα ἦταν ἀπλοῦς μελα-
 νομένος χάρτης. Ὁ ἀδελφός μου τούναντιον ἐ-
 δείκνυεν μεγίστην ἱκανότητα.»

Δυστυχῶς ὅμως ὁ πατὴρ τῶν δύο νεαρῶν
 μουσικῶν ἀπέθανε κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην πε-
 ρίωτον τοῦ σταδίου των, οἱ δὲ δύο ἀδελφοὶ ἀφέν-
 τες τὰς μουσικὰς σπουδὰς ἠναγκάσθησαν νὰ με-
 ριμνήσωσι περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν. Ὁ μὲν
 Νικόλαος ἐπέδθη εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐν ᾧ ὁ Ἀν-
 τώνιος μετέβη εἰς τὴν Βιέννην ὅπου ἐπὶ ἔτη πα-
 ρέδιδε μαθήματα κλειδοκυμβαλοῦ ὅπως ζήσῃ.

Ἡ τέχνη ἐμελλε ν' ἀνακτήσῃ αὐτοὺς βραδύ-
 τερον καὶ συνανυψώσῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἀμφοτέρους
 περιωπὴν, τὸ μὲν ἕνα ὡς διευθυντὴν τοῦ Ὁρλείου
 τῆς Πετρούπολεως, τὸν δ' ἕτερον ὡς διευθυντὴν
 τοῦ Ὁρλείου τῆς Μόσχας.

*
*

Τῇ 1848 ἕνεκα τῶν ἐν Γερμανίᾳ ὑπὸ τῆς
 ἐπαναστάσεως τῆς Πρωσίας ἐγεροθεισῶν ταρα-
 χῶν, ὁ Ρουβινσταῖν ἐγκατέστη εἰς Πετρούπολιν,
 ὅπου ἔδωκε πολλὰς συναυλίας καταστησάσας αὐ-
 τὸν προσφιλέστατον ἐν τῇ ῥωσικῇ κοινωνίᾳ. Ἀ-
 ναλαβὼν θάρρος ἠθέλησε νὰ μετρήσῃ τὰς δυ-
 νάμεις αὐτοῦ καὶ ὡς μελοποιὸς. Τότε δ' ἔγραψε
 τὸ πρῶτον αὐτοῦ μελόδραμα ὁ Δημήτριος τοῦ
 Λόν, τὸ ὁποῖον παρεστάθη μετ' ἐπιτυχίας τῇ
 1852.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης παύει ὁ δυσχερὴς
 καὶ καμπατηρὸς περὶ τοῦ βίου ἀγὼν τοῦ Ἀντω-
 νίου Ρουβινσταῖν. Ἡ ὑψηλὴ κοινωνία ἀγαπᾷ καὶ
 τιμᾷ αὐτόν, τοῦ λοιποῦ εἶνε περιζήτητος παν-
 ταχοῦ. Τοὺς μουσικοὺς αὐτοῦ θριάμβους συνεχί-
 ζει καὶ ἐν Παρισίοις καὶ Λονδίνο.

Ἄλλὰ δὲν κοιμάται ἐπὶ τῶν δαφνῶν του, ἐργάζεται καὶ παράγει συντόμως. Ἐν ἤττονι τῶν δέκα ἐτῶν χρονικῷ διαστήματι ἔγραψε πεντήκοντα ἔργα, ὧν τινὰ ἔχουσι οὐ μικρὰς διαστάσεις· πρὸς ἄλλοις τέσσαρα μελοδράματα, τήσασα συμφωνίας, δύο συναυλίας, πέντε φαντασίας διὰ κλειδοκυμβάλου καὶ ὄρχήστραν.

Σήμερον τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀνέρχονται εἰς ἑκατὸν ἐπτά· ὁ τσάρος ἀπένευμεν αὐτῷ τῷ 1869 τὸ παράσημον τοῦ Βλαδιμήρου (τοῦθ' ὅπερ ἀνύψωσεν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν εὐπατριδῶν)· πρό τινος δὲ διωρίσθη αὐλάρχης, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ θέσιν ἐν ταῖς τελεταῖς μετὰ τοὺς ἐκ βασιλικῆς αἱματος πρίγκιπας.

Οὕτω ὁ ἄνθρωπος οὗτος τοῦ λαοῦ, ὁ ἄλλοτε δουλοπάροικος, ἠδυνήθη διὰ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἰκανότητος ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰς ὑψίστας τιμὰς τῆς χώρας αὐτοῦ.

* *
*

Ἡ μνήμη τοῦ Ρουβινστάιν εἶναι τι ἐξοχον. Ὁ διάσημος μουσουργὸς παίξει πάντοτε ἐκ μνήμης, ἂν δ' ἀναλογισθῇ τις ὅτι συνήθως μουσουργεῖ ἐπὶ τρεῖς τοῦλάχιστον ὥρας δύναται νὰ ὑπολογίσῃ πόσα μουσικὰ τεμάχια εὐρίσκονται ἐναποθηκευμένα ἐν τῷ ἰσχυρῷ του ἔγκεφάλῳ.

Τούτου δ' ἕνεκα ἠδυνήθη ἐν ταῖς συναυλίαις, ἄς πρό τινος ἔδωκεν ἐν Παρισίοις, νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπιθεώρησιν ὅλων τῶν φάσεων τῆς μουσικῆς τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐν πάσαις ταῖς χώραις, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου πρὸ αὐτοῦ κειμένου. Ὡστε εἰ καὶ διατρέχει τὸν κίνδυνον ν' ἀπολέσῃ τὴν ὄρασιν, ὁ Ρουβινστάιν ἐν τῷ μέλλοντι δὲν θὰ παύσῃ μουσουργῶν.

Ὁ ἔγκριτος μελοποιὸς τοῦ Σιγούρ Ἑρνέστος Ρεγιέ ἰδοῦ πῶς χαρακτηρίζει τὴν μουσικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Ρουβινστάιν :

«Ἐκαστος ἀπέρχεται τῶν συναυλιῶν τούτων κατάπληκτος, τεθαμβωμένος ἐκ τῶν ἀστραπῶν αἰτίνες ἀναθρώσκουσιν ἐκ τοῦ κλειδοκυμβάλου ὑποχειρίου καὶ ὑποδεδουλωμένου εἰς αὐτόν. Τὸ μυστήριον τῆς δυνάμεως καὶ μαγείας ἦν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ κοινοῦ εἶναι ὅτι δὲν μεριμνᾷ οὔτε περὶ τῶν χειρονομιῶν αὐτοῦ καὶ τῆς στάσεως, οὔτε περὶ οὐδενὸς ἄλλου· ἡ μόνη αὐτοῦ μερίμνα, ἡ μόνη τῆς θελήσεως καὶ μεγαλοφυΐας αὐτοῦ προσπάθεια συνίσταται εἰς τὸ νὰ διερμηνεύῃ αὐτὸς ὁ ἐξοχος μελοποιὸς τὰς σκέψεις τῶν ἄλλων, ν' ἀνακαλύπτῃ καὶ νὰ ἐκφράξῃ καὶ τὰς λεπτοτάτας αὐτῶν ἀποχρώσεις, νὰ ἐνσαρκοῦνται ἐν αὐτοῖς ὥστε νὰ νομίζωσιν οἱ ἀκροώμενοι ὅτι ἀκούουσιν διαδοχικῶς τὸν Σοπὲν καὶ τὸν Σοῦμαν, τὸν Σοῦμπερτ καὶ τὸν Βέμπερ, τὸν Μένδελσον καὶ τὸν Βετχόβεν.»

Κ.

ΟΙ ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ

Τὸ ἐν Ἀφρικῇ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαϊῶν μετὰ τῶν ἰθαγενῶν τοσοῦτον ἐπέξετάθη, ὥστε πολλάκις παρέστη χρεία νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ προαγωγὴ καὶ κανονισθῇ τακτικῶς ἡ λειτουργία αὐτοῦ διὰ συνθηκῶν μετὰ τῶν μαῦρων βασιλέων ἢ φυλαρχῶν. Ἄλλ' οὐκ ὀλίγοι ἐν Εὐρώπῃ ἀμφισβητοῦσι τὴν χρησιμότητα τοιούτων συνθηκῶν, ἰσχυρίζομενοι ὅτι οἱ μαῦροι πρὸς οὐδὲν λογιζονται τὰς ἠθικὰς ὑποχρεώσεις, ὧν τὴν τήρησιν ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς ἔγγραφα συμβόλαια. Ὡς ὅμως παρατηρεῖ τις ἐν τῇ *Γερμανικῇ ἀποικιακῇ ἐφημερίδι* (*Deutsche Kolonialzeitung*) ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος ἐλέγχει ἄγνοιαν παντελῆ τῶν ἠθῶν καὶ τῶν προλήψεων τῶν ἰθαγενῶν τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ μαῦροι ὑπολαμβάνουσι πᾶν ἔγγραφον ὡς ἱερόν τι καὶ μυστηριώδες πρᾶγμα, ἔχον ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν δύναμιν νὰ τιμωρήσῃ σκληρῶς τοὺς παρασπονδούντας. Ὁ μαῦρος ὁ πωλῶν εἰς εὐρωπαϊκὸν τι πρακτορεῖον φοινικέλαιον ἢ σπόρους φοίνικος ἢ ἐλέφαντα, λαμβάνει πολλάκις ἀντὶ χρημάτων ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἐν ἣ σημειοῦται τὸ ποσὸν τοῦ ἐμπορεύματος καὶ ἡ συμπεφωνημένη ἀξία αὐτοῦ. Θάμβος δὲ καὶ ἠρησκευτικὸς φόβος καταλαμβάνει αὐτόν, ὅταν παρουσιάζων τὸ τεμάχιον ἐκείνο τοῦ χάρτου εἰς ὑποκατάστημα τοῦ πρακτορείου ἐν ἄλλῳ τόπῳ, βλέπῃ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ μόνου ὁ Εὐρωπαϊὸς μαθάνει πόσον φοινικέλαιον ἐπωλήθη καὶ πόσα δικαιοῦται νὰ λάβῃ ὁ πωλήσας. αὐτὸς χάρτης, ὁ ἔχων τὴν μαγικὴν δύναμιν νὰ ἀποκαλύπτῃ μυστηριωδῶς καὶ ἀφώνως τὰ γενόμενα, ἔχει βεβαίως καὶ τὴν ἰσχὴν νὰ ἐξοντώσῃ αὐτὸν ἀδικοῦντα.

Διὰ τοῦτο αἰσθάνονται μείζονα τῶν πεπολιτισμένων λαῶν σεβασμὸν πρὸς τὰς συνθήκας. Γράφονται δ' αἱ ταιαῦται συνθήκαι συνήθως ἐπὶ χάρτου παχέος καὶ στιλπνοτάτου, καλλιγραφικῶς, καὶ κάτωθεν αὐτῶν δεξιόθεν μὲν ὑπογράφει ὁ συναλλασσόμενος Εὐρωπαϊὸς, ὁ διερμηνεὺς καὶ οἱ συνέταιροι αὐτοῦ, ἀριστερόθεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἢ ὁ φυλάρχης καὶ οἱ τὰ πρῶτα φέροντες ἐν τῇ φυλῇ. Δὲν εἶναι ὅμως εὐκόλον οὐδὲ συνήθες ἔργον ἡ ὑπογραφή. Ὀλίγιστοι εἶναι οἱ ἀρχηγοὶ οἱ δυνάμενοι νὰ ὑπογράψωσι τὸ ὄνομα αὐτῶν· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαράττουσι τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπειδὴ καὶ τοῦτο ἀκόμη ἀδυνατοῦσι νὰ πράξωσι γράφει μὲν τὴν ὑπογραφὴν τῶν ὁ Εὐρωπαϊὸς, αὐτοὶ δ' ἐγγίζουσι διὰ τοῦ δακτύλου τὸ ἄκρον τῆς γραφίδος. Κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τηροῦσιν οἱ μαῦροι εὐλαβῆ σιγὴν, μετὰ πολλῆς δ' ἐπισημότητος προσέρχονται πρὸς ὑπογραφὴν, συναισθανόμενοι εἰς ἄκρον τὴν ἱερότητα τῆς πράξεως. Αἱ συνθήκαι συντάσσονται εἰς διπλοῦν, ὧν τὸ ἕτερον ἀντίγραφον κρατεῖ ὁ φυλάρχης ἐπιδεικνύων